

Č. 9090.

Cesty. — Vyvlastnění: I. * Na vyvlastnění k účelům zřízení silnice nelze ani analogicky použítí předpisů železn. vyvlastňovacího zák. č. 30/1878 ř. z. — II. * Svémocná okupace požadovaného pozemku expropriantem není překážkou zahájení vyvlastňovacího řízení podle § 11 slez. zák. silničního č. 33/1898 z. z. slez. o pozemku tom.

(Nález ze dne 25. února 1931 č. 3005).

Věc: Ludvík a Ida M. a Jan a Anna W. ve V. (adv. Dr. August Woikufka z Frývaldova) proti ministerstvu veřejných prací (za zúč. obec V. adv. Dr. Lev Dembitzki z Prahy) o vyvlastnění pozemků k účelům silničním.

Výrok: Stížnost se zamítá jako bezdůvodná.

Důvody: Nař. rozhodnutím zamítlo žal. ministerstvo odvolání st-lů z výměru zsp-é v Opavě ze 13. února 1928, jímž bylo na žádost obce V. podle § 11 zák. ze 13. července 1898 č. 33 z. z. slez. a § 365 o. z. o. uznáno, že st-lé jsou povinni pozemky tam blíže označené přenechatí do vlastnictví okresní silniční správy ve V. ke zřízení okr. silnice z H. do Hc.

Ve stížnosti podané k nss-u namítají st-lé, že vyvlastnění bylo nepřipustné proto, že okresní správa silniční již před zahájením vyvlastňovacího řízení pozemky jejich svémocně zabrala a uvedenou silnici zřídila. Námitku tuto neuznal nss důvodnou, naopak přiklonil se k názoru, vyslovenému v nař. rozhodnutí, že — i kdyby pravdou bylo tvrzení st-lů, že správa silniční zabrala před zahájením vyvlastňovacího řízení pozemky nyní požadované svémocně, t. j. proti vůli st-lů a nikoli snad na základě jejich souhlasu, byť i jen mlčky projeveného, — nemohlo to býti zákonnou překážkou pro zahájení řízení vyvlastňovacího.

Pokud se st-lé k obhájení svého opačného názoru dovolávají předpisů žel. vyvl. zák. z 18. února 1878 č. 30 ř. z., nemohl se nss vývody jejich zahývati již proto, že jde o zákon speciální, jenž upravuje výhradně řízení při vyvlastňování k účelům železničním, nikoli však také k účelům silničním, a protože také není ani v zákoně tomto, ani v jiné platné normě ustanovení, podle něhož bylo by tohoto speciálního zákona použití také na jiná řízení vyvlastňovací, zejména na vyvlastňování k účelům silničním. Dokud není takového ustanovení, nelze předpisů uvedeného zákona používati ani analogicky na řízení jiná, než pro jaká byl vydán (srov. článek »Analogie« ve Slovníku veř. práva, sv. I. str. 60 a násl.).

Zbývá tedy jen zkoumati, zda z předpisů o vyvlastnění k účelům silničním — v daném případě tedy zákonných ustanovení citovaných v nař. rozhodnutí —, resp. z právní povahy institutu vyvlastnění vůbec nevyplývá snad nepřipustnost vyvlastnění v tom případě, jestliže uchazeč má požadovaný pozemek již ve své faktické moci, zejména následkem svémocné jeho okupace. Přichází tu v první řadě v úvahu ustanovení § 365 o. z. o., jenž stanoví, že člen státu za podmínek tam uvedených

jest povinen odstoupiti i plné vlastnictví k věci. Znění toto vyložil nss již v nál. Boh. A 7371/28 v ten smysl, že povinnost expropriáta nevztahuje se výhradně na plné jeho vlastnictví, nýbrž že táž povinnost stihá expropriáta také ohledně jeho všelikých jinakých, méně úplných práv k věci. Z toho se již podává, že lze vyvlastniti pouhé vlastnické právo i tenkrát, nemá-li expropriát požadovanou věc ve své faktické moci. Tu pak nezáleží na tom, kdo tuto faktickou moc nad věcí vykonává, a nelze naléztí zákonné překážky, proč by nemohl o vyvlastnění žádati ten, jenž tuto faktickou moc vykonává sám, třeba na př. na základě poměru pachtovního, výprosy, práva zástavního a pod.

Avšak ani svémocné odnětí požadované věci nemůže býti okupantu jejímú na překážku při uplatňování právního nároku na její vyvlastnění. Správně poukázal žal. úřad na to, že proti svémocnému odnětí má vlastník jiné zákonné prostředky, tak zejména žalobu pro rušenou držbu, žalobu vlastnickou a pod. K tomu, aby takovéto svémocné odnětí mohlo založiti zároveň zánik nároku uchvatitele, příslušející mu po zákonu na vyvlastnění, bylo třeba pozitivního předpisu zákonného; předpis takový však neexistuje.

Ani všeobecné zásady řízení vyvlastňovacího — třeba pozitivním předpisem neupravené, přece však z institutu vyvlastnění nutně vyplývající — nemohou býti překážkou zahájení tohoto řízení v tom případě, jestliže expropriant před tímto zahájením požadovaný pozemek svémocně okupoval a třeba i projekt, pro něž se vyvlastnění domáhá, na pozemku tom již provedl. I v tomto řízení zůstávají všechny obranné námitky expropriátu vyhrazeny, může zejména bez ohledu na provedenou okupaci vytýkati, že projekt vůbec nebo aspoň tak, jak je navržen, nespadá pod účely, pro něž je vyvlastnění přípustné, že k jeho uskutečnění není požadovaného pozemku vůbec třeba nebo aspoň ne v plné míře a pod.; okolnost, že expropriant má pozemek ten již ve faktické moci a že na něm projekt již provedl, nesmí býti úřadu překážkou, shledá-li obranu expropriátovu důvodnou, aby žádost o vyvlastnění zamítl.

Avšak ani zásada, že expropriát není povinen vydati vyvlastněný pozemek dříve, dokud expropriant nesloží stanovenou náhradu — třeba jí bylo uznati také v expropriačním řízení silničním — nemohla by býti překážkou, pro kterou by nebylo lze zahájití řízení za účelem vyvlastnění pozemků dříve již svémocně odňatých. Právní stav není tu jiný v případech, kde se vyvlastňuje pozemek, jež expropriant má již ve své moci na základě nějakého zákonného titulu. Faktické odevzdání jako pouhý důsledek vyvlastňovacího nálezu prostě odpadá v těch případech, kde expropriant má vyvlastněný pozemek již ve své faktické moci. Z toho však, že v takovémto případě po vydání vyvlastňovacího nálezu již k faktickému odevzdání vyvlastněného pozemku dojíti nemůže, neplyne, že by vyvlastnění bylo vůbec nepřípustné. Ostatně ani zahájení vyvlastňovacího řízení nestojí expropriátu v cestě, aby v kterémkoli stadiu tohoto řízení nedomáhal se žalobou a případně exekucí vydání svémocně odňatého pozemku.